

Муниципаль автономлы
мәктәпкәсә белем биреү учреждениеһы
«Сулпылар» балалар баксаһы

Тәрбиәселәр өсөн консультация-практикум
**“Федераль дәүләт белем биреү стандарттарына
ярашлы мәктәпкәсә йәштәге балаларға белем
биреүзә региональ компонентты үزلәштереү”**

Тәрбиәсе:
Кәйепколова З.Ф.

Сибай – 2017

Федераль дәүләт белем биреү стандарттарына ярашлы мәктәпкәсә йәштәге балаларға белем биреүзә региональ компонентты үзләштереү өсөн ниндәй программалар кулланабыз?

1. “Тыуғандан-мәктәпкә” ФДББС программаһы;
2. Азнабаева Ф.Ғ., Фәйзова М.И., Әғзәмова З.А. “Баласак академияһы”, Уфа-2016;
3. “Сулпылар” балалар баксаһының белем биреү программаһы.

Региональ компонент:

1. 60% - “Тыуғандан-мәктәпкә” ФДББС программаһы;
2. 40% - Азнабаева Ф.Ғ., Фәйзова М.И., Әғзәмова З.А. “Баласак академияһы”, Уфа-2016;

А) 5% - Балалар баксаһының төп йүнәлеше. (ОБЖ – Балалардың тормош хәүефһезлеген һаклау.)

Б) 10% - Урындағы төбәк компонент

В) 25% - Башкортостан республикаһы буйынса.

ФДББС ярашлы рәүештә 5 өлкә бар.

1. Телмәр үсеше өлкәһе
2. Танып – белеү үсеше өлкәһе
  - Математик эшмәкәрлек
  - Тәбиғәт һәм кеше
  - Эзләнеү – тикшеренеү эшмәкәрлеге
3. Социаль – коммуникатив өлкәһе
  - Уйын эшмәкәрлеге һәм аралашыу
  - Әхлаки патриотик тәрбиә
  - Хезмәт эшмәкәрлеге
  - Балалардың тормош хәүефһезлеген һаклау
4. Художестволы эстетик өлкәһе
  - Музыкаль эшмәкәрлек
  - Театр эшмәкәрлеге
  - Һүрәт төшөрөү эшмәкәрлеге
  - Өүәләү
  - Йәбештереү
  - Королмалар короу
5. Физик үсеш өлкәһе.

ФДББС бөтәһе 9 эшмәкәрлек төрө бар.

1. Телмәр үстереү
2. Танып белеү
3. Нәфис әзәбиәт кабул итеү
4. Королмалар короу
5. Уйын
6. Эзләнеү – тикшеренеү
7. Хәрәкәйләнеү
8. Музыкаль (театр)

9. Үз-үзенде хезмэтлэндереү

Ошо эшмәкәрлектәрзә башкорт төркөмдәрендә ниндәй региональ компоненттар кулланабыз икәнән артабан карап үтәйек.

Кескәйзәр төркөмө

1. Хәрәкәт эшмәкәрлеге өсөн (Физик тәрбиә):
  - Азнабаева Ф.Ф., Фәйзова М.И., Әғзәмова З.А. “Баласак академияһы”, Уфа-2016;
  - Ф.Ф.Азнабаева, Д.У. Еникеева, В.Г.Яфаева “Хәрәкәттә үсәбез” 1 – се киҫәк.
2. Телмәр үстереү:
  - Башкорт кейемендәге курсактар (малай һәм кыз);
  - Програмаға ярашлы предметлы һәм сюжетлы һүрәттәр ;
  - Мнемотаблицалар (мнемоюлдар);
  - Ябай алгоритмдар, моделдәр;
  - “Уйындан үсешкә” (беренсе бүлек)кулланмаһы буйынса дидактик уйындар эшләргә;
  - Икенсе кескәйзәр төркөмөндә К- к, ғ-г, з-з, ҫ-с, һ-х, а- ә, у-ү өндәренен айырмаһын билдәләүсе уйын күнекмәләре (Тылсымлы өндәр методик кулланмаһы буйынса).
- 3.Нәфис әзәбиәт:
  - Програмаға ярашлы нәфис әзәбиәт өлгәләре булдырырға;
  - Нәфис әзәбиәт өлгәләре: 60% башкорт языусылары , халык ижады өлгәләре, 40% - рус халык әзәбиәте өлгәләре .
4. Танып белеү һәм эзләнеү – тикшеренеү эшмәкәрлеге өсөн (Кеше һәм тәбиғәт):
  - Балаларзың фотоһүрәттәре;
  - Ғаилә ағзалары тураһында һүрәттәр;
  - Табиғ, ашнаксы, шәфкәт туташы, шофер, осоусы һөнәрзәре менән таныштырыу өсөн һүрәттәр;
  - Беззе уратып алған тәбиғәт тураһында материалдар (емеш – еләк, йәшелсә, ағастар – кайын, шыршы , саған, кырағай һәм йорт хайуандары, йыл мизгелдәре тураһында һүрәттәр);
  - Тәбиғәт календары (мизгел буйынса)
  - Беззе уратып алған әйберзәр (йорт йыһаздары, уйынсыктар, кейем – һалым);
  - Ком һәм һыу үзәге;
  - Тәбиғәт һәм ташландык материалдары;
  - Сенсорик материалдар
5. Уйын эшмәкәрлеге:
  - Сюжетлы – ролле уйындар өсөн милли кейемдәге курсактар;
  - “Ғаилә” уйыны өсөн атрибуттарза милли бизәктәр (орнамент);
  - Региональ компонентлы сюжетлы – ролле уйын (ерлекле материал, мәҫ. “Атайсал” магазины, “Уйынсыктар” магазины һ.б.);
  - Театр уйындары өсөн башкорт әкиәттәренән атрибуттар;
  - Дидактик уйындар (һәр уйынға башкортса язылған максаттар, уйын исемдәре);
6. Һүрәтләү эшмәкәрлеге:

- Башкорт халкының бизәү – кулланма сәнғәте өлгөләре - башкорт бизәкле матрешка, (А.В.Молчева – Колбинаның “Хоровод народов Башкортостана” китабы буйынса);
- Бизәү – кулланма сәнғәте буйынса дидактик уйындар (шул ук китаптан);
- “Илһам” методик кулланмаһы буйынса материалдар.

7. Музыкаль эшмәкәрлек мөйөшөндә:

- Курай, уның һүрәте

Уртансылар төркөмө

1. Хәрәкәт эшмәкәрлеге өсөн (Физик тәрбиә):

- Азнабаева Ф.Ғ., Фәйзова М.И., Әғзәмова З.А. “Баласак академияһы”, Уфа-2016;
- Ф.Ғ.Азнабаева, Д.У. Еникеева, В.Г.Яфаева “Хәрәкәттә үсәбез” 1 – се кичәк.

2. Телмәр үстөрөү:

- “Уйындан үсешкә” дидактик уйындар кулланмаһы буйынса уйындар;
- Мнемотаблицалар, моделдәр, алгоритмдар;
- Башкорт өндөрөн (ә, ө, ү, с, һ, з, ң, к) өйрәтөү өсөн дидактик уйындар;
- Сюжетлы, предметлы, сериялы һүрәттәр;

3. Нәфис әзәбиәт:

- Програмаға ярашлы нәфис әзәбиәт (60% башкорт әсәрзәре, 40% - федераль компонент);
- Башкортостан язуысылары портреттары;
- “Акбузат” журналдары.

4. Танып беләү һәм эзләнеү – тикшеренеү эшмәкәрлеге өсөн(Кеше һәм тәбиғәт):

- Балаларзың фотоһүрәттәре;
- Ғаилә ағзалары тураһында һүрәттәр;
- Һөнәрзәр менән таныштырыу өсөн һүрәттәр;
- Беззә уратып алған тәбиғәт тураһында материалдар (емеш – еләк, йәшелсә, ағастар, кырағай һәм йорт хайуандары, бөжәктәр, йыл мизгелдәре , урманда, болонда, һыуза үскән үсемлектәр тураһында һүрәттәр, коштар һүрәттәре, балыктар, имезеүсә хайуандар һ.б.);

- Тәбиғәт календары (йәш үзенсәлеге буйынса)
- Беззә уратып алған әйберзәр (йорт йыһаздары, уйынсыктар, кейем – һалым, тормош – көнкүреш әйберзәре);

- Бүлмә гәлдәре;
- Ком һәм һыу үзәге;
- Тәбиғәт һәм ташландык материалдары;
- Милли йолалар менән таныштырыу (програма буйынса);
- Башкортостандың калалары: Өфө, Стәрлетамак, Бөрө, Салауат, Сибай, Нефтекама һ.б.;

- Мизгел байрамдары (Науруз, Нардуған, Карға буткаһы, Һабантуй);
- Транспорт төрзәре.

5. Уйын эшмәкәрлеге:

- Сюжетлы – ролле уйындар өсөн милли кейемдәге курсактар;
- “Ғаилә” уйыны өсөн атрибуттарза милли бизәктәр (орнамент);

- Региональ компонентлы сюжетлы – ролле уйын (ерлекле материал, мәс. “Атайсал” магазины, “Уйынсыктар” магазины, региональ йөкмәтке “Умартасылык”.);
  - Театр уйындары өсөн башкорт экиәттәренән атрибуттар;
  - Дидактик уйындар (һәр уйынға башкортса язылған максаттар, уйын исемдәре).
6. Һүрәтләү эшмәкәрлеге:
- Башкорт халкының бизәү – кулланма сәнғәте өлгәләре - башкорт бизәкле матрешкалар, (А.В.Молчева – Колбинаның “Хоровод народов Башкортостана” китабы буйынса);
  - Бизәү – кулланма сәнғәте буйынса дидактик уйындар (шул ук китаптан);
  - “Илһам” методик кулланмаһы буйынса материалдар;
  - Рус халкының бизәү – кулланма сәнғәте өлгәләре: дымка, филимон, городец;
  - Башкортостан рәссамдары портреттары
7. Музыкаль эшмәкәрлек мөйөшөндә:
- Курай, уның һүрәте;
  - Кумыз , уның һүрәте;
  - Башкорт композиторзари портреттары

Өлкәндәр төркөмө

1. Хәрәкәт эшмәкәрлеге өсөн (Физик тәрбиә):
2. Азнабаева Ф.Ғ., Фәйзова М.И., Әғзәмова З.А. “Баласак академияһы”, Уфа-2016;
3. Ф.Ғ.Азнабаева, Д.У. Еникеева, В.Г.Яфаева “Хәрәкәттә үсәбез” 2 – се кичәк.
4. Телмәр үстөрөү:
  - “Уйындан үсешкә” дидактик уйындар кулланмаһы буйынса уйындар;
  - Мнемотаблицалар, моделдәр, алгоритмдар;
  - Башкорт өндәрен (ә, ө, ү, ҫ, һ, з, ң, к) өйрәтөү өсөн дидактик уйындар;
  - Һаңғырау һәм яңғырау тартынкыларзы айыра белеү (к-к, ғ- г, п-б, ҫ-с)
  - Сюжетлы, предметлы, сериялы һүрәттәр;

3.Нәфис әзәбиәт:

- Програмаға ярашлы нәфис әзәбиәт (60% башкорт әсәрзәре, 40% - федераль компонент);
  - Башкортостан язуусылары портреттары
4. Танып белеү һәм эзләнеү – тикшеренеү эшмәкәрлеге өсөн (Кеше һәм тәбиғәт):
- Балаларзың фотоһүрәттәре;
  - Ғайлә ағзалары тураһында һүрәттәр;
  - Һөнәрзәр менән таныштырыу өсөн һүрәттәр;
  - Беззе уратып алған тәбиғәт тураһында материалдар (емеш – еләк, йәшелсә, ағастар, кырағай һәм йорт хайуандары,бөжәктәр, йыл мизгелдәре тураһында һүрәттәр);
  - Тәбиғәт календары (йәш үзенсәлеге буйынса);
    - Тәбиғәт күренештәре буйынса һүрәттәр;
  - Беззе уратып алған әйберзәр (йорт йыһаздары, уйынсыктар, кейем – һалым, тормош – көнкүреш әйберзәре);
    - Минералдар һәм металл өлгәләре (бакыр рудаһы, тимер рудаһы, ташкүмер)
    - Бүлмә гөлдәре;
  - Ком һәм һыу үзәге;
  - Тәбиғәт һәм ташландык материалдары;

- Башкорт милли аштары;
  - Милли кейемдәр тураһында материалдар;
  - Башкортостандың данлыклы кешеләре;
  - Милли йолалар менән таныштырыу (программа буйынса);
  - Башкортостандың калалары: Өфө, Стәрлетамак, Бөрө, Салауат, Сибай, Нефтекама һ.б.;
  - Башкортостан дәүләт билдәләре (флаг, герб, гимн);
  - Башкортостандың һәм Рәсәйҙең башкалалары тураһында һүрәттәр;
  - Күрше суверенлы илдәр – Татарстан, Сыуашстан, Марий Эл, Мордва буйынса материалдар;
  - Ырымбур, Силәбе, Пермь өлкәләре тураһында материалдар;
  - Мизгел байрамдары;
  - Транспорт төрҙәре.
5. Уйын эшмәкәрлеге:
- Сюжетлы – ролле уйындар өсөн милли кейемдәге курсактар;
  - “Ғаилә” уйыны өсөн атрибуттарға милли бизәктәр (орнамент);
  - Региональ компонентлы сюжетлы – ролле уйын (ерлекле материал, мәс. “Атайсал” магазины, “Уйынсыктар” магазины, “Сулпан” театры, региональ йөкмәткеле “Умартасылык”, “Кымызсылык” йәки “Малсылык”);
  - Театр уйындары өсөн башкорт әкиәттәренән атрибуттар;
  - Дидактик уйындар (һәр уйынға башкортса язылған максаттар, уйын исемдәре).
6. Һүрәтләү эшмәкәрлеге:
- Башкорт халкының бизәү – кулланма сәнғәте өлгөләре - башкорт бизәкле матрешкалар, “Ағизел” берекмәһенә сувенирҙары (А.В.Молчева – Колбинаның “Хоровод народов Башкортостана” китабы буйынса);
  - Бизәү – кулланма сәнғәте буйынса дидактик уйындар (шул ук китаптан);
  - “Илһам” методик кулланмаһы буйынса материалдар;
    - Рус халкының бизәү – кулланма сәнғәте өлгөләре: дымка, филимон, городец, жостов, гжель һ.б.;
    - Башкортостан рәссамдары портреттары
7. Музыкаль эшмәкәрлек мөйөшөндә:
- Курай, уның һүрәте;
  - Кумыз, уның һүрәте;
  - Башкорт композиторҙары портреттары.

Мәктәпкә әзерлек төркөмө

1. Хәрәкәт эшмәкәрлеге өсөн (Физик тәрбиә):
- Азнабаева Ф.Ф., Фәйзова М.И., Әғзәмова З.А. “Баласак академияһы”, Уфа-2016;
  - Ф.Ф.Азнабаева, Д.У. Еникеева, В.Г.Яфаева “Хәрәкәттә үсәбез” 2 – се китеп.
- 2.Телмәр үстөрөү:
- “Уйындан үсешкә” дидактик уйындар кулланмаһы буйынса уйындар;
  - Мнемотаблицалар, моделдәр, алгоритмдар;
  - Башкорт өндөрөн (ә, ө, ү, ҫ, һ, ҙ, ң, к) өйрәтөү өсөн дидактик уйындар;
  - Һаңғырау һәм яңғырау тартынкыларҙы айыра белеү (к-к, ғ- г, п-б, ҫ-с);
  - Ж, ш, щ, х, в, ф, з, һ, й өндөрөн өйтөрөү һәм ныкытыу буйынса уйындар

- Сюжетлы, предметлы, сериялы һүрәттәр;
- Өн – ижек, һөйләмдәр төзөү уйындары.

3. Нәфис әзәбиәт:

- Програмаға ярашлы нәфис әзәбиәт (60% башкорт әсәрзәре, 40% - федераль компонент);

- Башкортостан язуысылары портреттары

4. Танып беләү һәм әзләнеү – тикшеренеү эшмәкәрлеге өсөн(Кеше һәм тәбиғәт):

- Балаларзың фотоһүрәттәре;

- Фаилә ағзалары тураһында һүрәттәр;

- Һөнәрзәр менән таныштырыу өсөн һүрәттәр;

- Беззе уратып алған тәбиғәт тураһында материалдар (емеш – еләк, йәшелсә, ағастар, кырағай һәм йорт хайуандары, бөжәктәр, йыл мизгелдәре тураһында һүрәттәр);

- Тәбиғәт календары (йәш үзенсәлеге буйынса);

- Тәбиғәт күренештәре буйынса һүрәттәр;

- Беззе уратып алған әйберзәр (йорт йыһаздары, уйынсыктар, кейем – һалым, тормош – көнкүреш әйберзәре һ.б.);

- Минералдар һәм металл өлгөләре (бакыр рудаһы, тимер рудаһы, ташкүмер, тоз һ.б.)

- Башкортостан казылма байлыктары;

- Башкорт ривәйәттәре, эпостары буйынса материалдар;

- Тәбиғәт курсаулыктары тураһында материалдар;

- Кешеләр араһында айырмалыктарзы күрһәтеүсә материалдар (енси һәм милләт буйынса);

- Башкорт халкының милли батырзары;

- Балалар йәшәгән ерзәге халыктың төп кәсептәре;

- Башкортостан республикаһында йәшәгән халыктар һәм уларзың һөнәрзәре тураһында материалдар;

- Мәзәниәт һәм көнкүреш учреждениелары тураһында материалдар;

- Ауыл һәм кала һәм уларзың айырмалары тураһында материалдар;

- Бүлмә гөлдәре;

- Ком һәм һыу үзәге;

- Тәбиғәт һәм ташландык материалдары;

- Милли йолалар менән таныштырыу (програма буйынса);

- Башкортостандың калалары: Өфө, Стәрлетамак, Бөрө, Салауат, Сибай, Нефтекама һ.б.;

- Башкортостан дәүләт билдәләре (флаг, герб, гимн);

- Башкортостандың һәм Рәсәйзең башкалалары тураһында һүрәттәр;

- Күрше суверенлы илдәр – Татарстан, Сыуашстан, Марий Эл, Мордва буйынса материалдар;

- Ырымбур, Силәбе, Пермь өлкәләре тураһында материалдар;

- Мизгел байрамдары;

- Транспорт төрзәре.

5. Уйын эшмәкәрлеге:

- Сюжетлы – ролле уйындар өсөн милли кейемдәге курсактар;

- “Фаилә” уйыны өсөн атрибуттарза милли бизәктәр (орнамент);

- Региональ компонентлы сюжетлы – ролле уйын (ерлекле материал, мәс. “Атайсал” магазины, “Уйынсыктар” магазины, “Сулпан” театры, региональ йөкмәткеле “Умартасылык”, “Кымызсылык”, “Малсылык”, “Кортсолок”, “Һунарсылык” һ.б.);

- Театр уйындары өсөн башкорт экиэттәренән атрибуттар;
  - Дидактик уйындар (һәр уйынға башкортса язылған максаттар, уйын исемдәре).
6. Һүрәтләү эшмәкәрлеге:
- Башкорт халкының бизәү – кулланма сәнғәте өлгөләре - башкорт бизәкле матрешкалар, “Ағизел” берекмәһенә сувенирзары (А.В.Молчева – Колбинаның “Хоровод народов Башкортостана” китабы буйынса);
  - Бизәү – кулланма сәнғәте буйынса дидактик уйындар (шул ук китаптан);
  - “Илһам” методик кулланмаһы буйынса материалдар;
  - Рус халкының бизәү – кулланма сәнғәте өлгөләре: дымка, филимон, городец, жостов, гжель һ.б.;
  - Башкортостан рәссамдары портреттары
7. Музыкаль эшмәкәрлек мөйөшөндә:
- Курай, уның һүрәте;
  - Кумыз, уның һүрәте;
  - Башкорт композиторзары портреттары;
  - Рус композиторзары портреттары

Перечень программ и пособий для башкирских групп

Реализуемая программа – Программа комплексного обучения и воспитания детей в башкирских детских садах под редакцией Нафиковой З.Г., Азнабаевой Ф.Г. 2009 года издания.

Методические пособия по физическому развитию

- В.Г.Яфаева “Планирование физкультурных занятий в современном ДОУ” – методическое пособие, Уфа, БИРО, 2007
- З.Г.Нафикова, З.М.Денисова “Хәрәкәттә бәрәкәт”. РУНМЦ. МО РБ, 2006
- М.И.Багаутдинова, Г.Н.Ягафарова. Веселые минутки. Уфа:Китап, 2003
- У.Газин. Детский фольклор Баймакского района, Уфа.
- З.Г.Нафикова. Уйнай – уйнай үсәбез.”Өфө, Китап, 2010
- И.Г.Гәләүәтдинов. Уйнайык, дуһтар бергәләп.Өфө: Китап, 1995
- И.Г.Гәләүәтдинов. Башкорт халык балалар уйындары. Өфө: Китап, 2002
- З.Р.Халимова и др. Физкультминутки для детей дошкольного и младшего школьного возраста.- Сибай, 2000
- В.Г.Яфаева, Д.У.Еникеева. Методическое пособие для башкирских детских садов во второй младшей группе “Развиваемся в движении”, Уфа, 2013.

Перечень методических пособий по познавательной- исследовательской деятельности

- Ф.Г.Азнабаева, Г.М.Зигангирова. Мин шәхес, Уфа, Китап, 2011 .
- Р.Л.Агишева. Мин – башкортостанлы. Программа – руководство по работе с детьми старшего дошкольного возраста (на башкирском языке)- Уфа, БИРО, 2003.
- Ф.Г.Азнабаева, Г.Р.Шафикова. Образ Салавата Юлаева дошкольникам. Программа гражданско – патриотического воспитания детей старшего дошкольного возраста.- Уфа, БИРО, 2005.
- Л.И.Марченко. Комплексное развитие детей в процессе их общения с природой.Уфа: Китап, 1995.

- Ф.Н.Фазлыева. Мой край – Башкортостан. Программа по ознакомлению детей дошкольного возраста с родным краем.- Уфа: Китап, 2003.
- Р.Х.Гасанова. Земля отцов. Программа – руководство.Уфа.БИРО, 2004.
- Р.Х.Гасанова. Т.Б.Кузьмищева. Фольклорная педагогика в воспитании дошкольников. Методические рекомендации в помощь воспитателям образовательных учреждений.- Уфа: БИРО, 2004.
- Р.Х.Гасанова. Я Родину свою хочу познать! Методическое пособие по ознакомлению дошкольников с национальной культурой башкирского народа. – Уфа.БИРО,2007.
- Р.Л.Агишева. Я познаю Башкортостан. Учебно-методическое пособие для педагогов дошкольных образовательных учреждений и учителей начальных классов. – Уфа, БИРО, 2008.
- Ф.Г.Азнабаева. Ф.Ф. Кагарманова. Этномузей в воспитании дошкольников. Методическое пособие. (на башкирском языке). – Уфа: БИРО, 2006.
- Музей в детском саду как средство реализации национально – регионального компонента содержания дошкольного образования. Сборник методических рекомендаций./ О.И.Сазонова.- Уфа, БИРО, 2004.
- Ф.Н.Фазлыева. Урал – родимый край. Методическое пособие. (на башкирском языке). – Башкортостан. «Китап», 1997.
- Л.И.Марченко.Осень. Методические рекомендации по комплексному развитию дошкольников в процессе общения с природой. Пособие для воспитателей дошкольных учреждений, студентов педагогических институтов, учащихся педагогических училищ и родителей. – М.: Дрофа, 1996.
- Л.И.Марченко.Зима. Методические рекомендации по комплексному развитию дошкольников в процессе общения с природой. Пособие для воспитателей дошкольных учреждений, студентов педагогических институтов, учащихся педагогических училищ и родителей. – Уфа: 2001.
- Л.И.Марченко.Весна. Методические рекомендации по комплексному развитию дошкольников в процессе общения с природой. Пособие для воспитателей дошкольных учреждений, студентов педагогических институтов, учащихся педагогических училищ и родителей. – Уфа: 2002.
- Л.И.Марченко.Лето. Методические рекомендации по комплексному развитию дошкольников в процессе общения с природой. Пособие для воспитателей дошкольных учреждений, студентов педагогических институтов, учащихся педагогических училищ и родителей. – Уфа: 2001.
- З.Г.Нафикова .Математика в детском саду. – Уфа: БИРО, 2005.

Перечень пособий по игровой деятельности

- З.Г.Нафикова. Растем играя.Методическое пособие для воспитателей детских садов. (на башкирском языке). – Уфа:Китап, 2010.
- Р.Х.Гасанова. Я Родину свою хочу познать! Методическое пособие по ознакомлению дошкольников с национальной культурой башкирского народа. – Уфа.БИРО,2007.
- З.Г.Нафикова, Н.А.Гареева.Умные игрушки.Методическое пособие.- Сибай, 2006.
- Ф.Г.Азнабаева, Р.Х.Гасанова. Дидактический материал по русской разговорной речи.- Уфа: Китап, 2010.
- А.В.Колбина. Хоровод народов Башкортостана (башкиры, русские, татары,

- украинцы, чувашы, белорусы). Настольно – печатные игры.- Уфа: Китап, 2009.
- А.С.Ракаева. Мы играем и думаем. (на башкирском языке).- Уфа: Китап, 2008.
- Ф.Г.Азнабаева. З.А.Агзамова. Играя развиваемся. Наглядно – дидактическое пособие для дошкольников. (на башкирском языке).- Уфа: Китап, 2010.

Перечень пособий по трудовой деятельности

- Ф.Г.Азнабаева “Труд – источник жизни”, Уфа, Китап, 2010
- Ф.Г.Азнабаева и др. “Илгам” Методическое пособие по художественному развитию дошкольников. (на башкирском и русском языках)- Уфа: Китап, 2009
- З.Г.Нафикова, Н.А.Гареева. Умные игрушки. Методическое пособие.- Сибай, 2006.

Перечень пособий по развитию речи

- Ф.Г.Азнабаева, З.Г.Нафикова “Волшебные звуки”. Методическое пособие. (на башкирском языке) Уфа, Китап. 2009
- Ф.Г.Азнабаева, Г.Р.Елкибаева А.З.Нарынбаева, М.Р.Харисова, Р.И.Аминева “Гульбостан”. Методическое пособие по развитию речи для детских учреждений (на башкирском языке). - Уфа: Китап. 2010
- З.Г.Нафикова “Говорим на башкирском” – Уфа: 2004
- В.Б. Каримова “Обучение дошкольников грамоте”. Методическое пособие.– Уфа: 2005
- З.Г.Нафикова “Изучаем башкирский язык”. Методическое пособие. (на башкирском языке) – Уфа: БИРО, 2005
- “Радуга”. Хрестоматия для дошкольников. Беренсе китап. / под редакцией М.Б.Юлмухаметова, А.Ш.Ягафаровой. (на башкирском языке)- Уфа: Китап, 2000.
- “Радуга”. Икенсе китап. Хрестоматия для дошкольников/ под редакцией М.Б.Юлмухаметова, А.Ш.Ягафаровой. (на башкирском языке)- Уфа: Китап, 1995.
- Ф.Х.Тугузбаева. Мы учимся читать. Книга для чтения.(на башкирском языке)- Уфа: Китап, 2008.
- Р.А.Абуталипова, Г.И.Амирханова, М.Б.Юльмухаметов “Лэйсэн”. Учебник по изучению башкирского языка в детских садах. (на башкирском языке)- Уфа: Китап, 2002.
- Ф.Г.Хисаметдинова, Н.А.Асадуллина. Мой башкирский язык. от 7 до 10.- Уфа: Китап, 2002.
- Повторим буквы! Литературно – художественное издание. Составитель Д.А.Талхина.- Уфа: Китап, 2002.
- Р.Х.Гасанова, Г.Р.Петренко. Осознание состава речи детьми старшего дошкольного возраста. Методические разработки по подготовке детей к обучению грамоте.- Уфа: БИРО, 2006.
- Ф.Г.Азнабаева, М.И.Фаизова. Русский язык в национальном ДОУ.- Уфа: Китап, 2010;
- Ф.Г.Азнабаева, Р.Х.Гасанова, Р.Р.Хисматуллина. Картинный словарь русского языка.- Уфа: Китап, 2010;
- Ф.Г.Азнабаева и другие. Дидактический наглядный материал для детей 5-7 лет,- Уфа: Китап, 2010.

Перечень программ и технологий по изобразительной деятельности

- Ф.Г.Азнабаева, Р.И.Аmineва. Р.М.Аметова. Илгам. Методическое пособие по художественному развитию дошкольников. Изобразительная деятельность детей 3-5 лет (на башкирском и русском языках)- Уфа: Китап.2008.
- Ф.Г.Азнабаева, Я.С.Каримова, М.Р.Харисова, Г.М.Зигангирова, Т.Х.Тангатарова. Илгам. Методическое пособие по художественному развитию дошкольников. Изобразительная деятельность детей 5-7 лет (на башкирском и русском языках)- Уфа: Китап.2009.
- Ф.Г.Азнабаева “Рисуем фантазируя”, Уфа, Китап, 2009.
- А.В.Молчева “Народно – прикладное искусство малышам”, Уфа, “Китап”, 1995.
- Л.А.Егорова “Башкирские мотивы”, Уфа, “Китап”, 1999.
- А.В.Молчева “Башкирская мозаика”, “Уфа, “Китап”, 1995.

Перечень программ и технологий по восприятию художественной литературы

- “Радуга”. Хрестоматия для дошкольников. Беренсе китап. / под редакцией М.Б.Юлмухаметова, А.Ш.Ягафаровой. (на башкирском языке)- Уфа: Китап, 2000.
- “Радуга”. Икенсе китап. Хрестоматия для дошкольников/ под редакцией М.Б.Юлмухаметова, А.Ш.Ягафаровой. (на башкирском языке)- Уфа: Китап, 1995.
- Ф.Х.Тугузбаева. Мы учимся читать. Книга для чтения.(на башкирском языке)- Уфа: Китап, 2008.
- Р.А.Абуталипова, Г.И.Амирханова, М.Б.Юльмухаметов “Лэйсэн”. Учебник по изучению башкирского языка в детских садах. (на башкирском языке)- Уфа: Китап, 2002.
- Ф.Г.Хисаметдинова, Н.А.Асадуллина. Мой башкирский язык.от7 до 10.- Уфа: Китап, 2002.
- Повторим буквы! Литературно – художественное издание.Составитель Д.А.Талхина.- Уфа: Китап, 2002.
- Г.Зигангирова, Р.Ямантаева. Гульсасак. Литературный сборник (на башкирском языке)- Уфа: 2008.
- Г.Зигангирова.Мои близкие друзья. Сборник стихотворений.(на башкирском языке)- Сибай:2006.

Перечень программ и технологий по музыкальной деятельности

- «Музыка в детском саду» для ср. группы – Мухамедзянова Р.К., Янкина Д.Р.
- «Музыка в детском саду» для ст. группы – Мухамедзянова Р.К., Янкина Д.Р.
- «Музыка в детском саду» для подг. группы – Мухамедзянова Р.К., Янкина Д.Р.